

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานการเงินและงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต1 จำนวน 281 คน (Simple Random Sampling) โดยสุ่มจากครูผู้สอนในแต่ละอำเภอมาร้อยละ 30 จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต1 ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานบุคคล

2.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ

2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป

2.4 ด้านการบริหารการเงินและงบประมาณ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูผู้สอนเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต1

ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมด้วยตนเอง แบบสอบถามใช้ทั้งสิ้น 281 ฉบับ ได้รับคืน 281 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามคุณลักษณะด้านต่างๆ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดอายุ ระหว่าง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.60 รองลงมา อายุระหว่าง 31-35 ปี ร้อยละ 17.10 และจำนวนที่น้อยที่สุดอายุ 51 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 6.00 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จระดับปริญญาตรี ร้อยละ 93.23 รองลงมาสำเร็จปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 4.62 ด้านการดำรงตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันจำนวนมากที่สุด เป็นครูอันดับ คศ.1 คิดเป็นร้อยละ 45.92 รองลงมาคือ ครูอันดับ คศ.2 คิดเป็นร้อยละ 36.66 จำนวนที่น้อยที่สุดครูอันดับ คศ.3 คิดเป็นร้อยละ 1.40 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนมากที่สุดมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.40 รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.80 จำนวนที่น้อยที่สุดมีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.00

ตอนที่ 2 ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 สรุปไว้ในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานบุคคล

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ด้านบริหารงานบุคคล โดยส่วนรวมและรายชื่ออยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า

ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้ร่วมงานและส่งเสริมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ในระดับเห็นด้วยมากได้แก่ เชื่อถือในความสามารถของทีมงานว่าจะประสบผลสำเร็จ กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลที่ต้องการและมีการบริหารเวลาได้เป็นอย่างดี

ในระดับเห็นด้วยปานกลางได้แก่ มีอิทธิพลในการเลื่อนตำแหน่งผู้ใต้บังคับบัญชาและทำให้เกิดความรู้สึกว่าจะต้องมีข้อผูกมัดที่จะต้องไปพบให้ได้

ในระดับเห็นด้วยน้อย ได้แก่ มอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความถนัด

2.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละรายข้อแล้วพบว่า

ในระดับเห็นด้วยมาก อันดับแรกได้แก่ ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆมาใช้ในการงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ มีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ส่วนที่มีความเห็นมากในลำดับสุดท้ายได้แก่ มีการจัดทำงานวิจัยและพัฒนาการศึกษาทุกระดับ

2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต1 ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยส่วนรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละรายข้อแล้วพบว่า

ระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับทุกคน

ระดับที่เห็นด้วยมาก อันดับแรกได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่น่าเชื่อถือ รองลงมาได้แก่ มีนโยบายในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและอาคารสถานที่ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับกรรมการการศึกษาในการจัดการศึกษาและเป็นที่นับถือศรัทธาของชุมชน อันดับสุดท้ายได้แก่ มักหลีกเลี่ยงการประจบประแจงหน้ากับการแก้ปัญหาเรื้อรัง

2.4 ด้านการบริหารการเงินและงบประมาณ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต1 ด้านบริหารการเงินและงบประมาณ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละรายข้อแล้วพบว่า

ระดับเห็นด้วยมาก อันดับแรกได้แก่ ฐูระเบียบกฎหมายงานการเงินเป็นอย่างดีและมีการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน รองลงมาได้แก่ บริหารงานด้านการเงิน งบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่วนอันดับสุดท้ายได้แก่ มีความรู้ระเบียบด้านงานพัสดุ เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูผู้สอนเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน
เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ 2 ด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานบุคคล

3.1.1 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับงาน

วิชาการ

3.1.2 ผู้บริหารมีได้ถือตัวเมื่อผู้น้อยจะขัดว่า ผิด หรือชอบ

3.1.3 ผู้บริหารควรมีน้ำใจโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งปวง ทหาร สิ่ง คนทั้งหลายก็

ยินดีด้วย

3.1.4 ผู้บริหารควรจะว่ากล่าวสิ่งใดก็สิทธิ์ขาด มีสิ่ง คนทั้งปวงยำเกรง

3.1.5 ผู้บริหารควรจะทำกรสิ่งใดที่เห็นเป็นความชอบ ก็ตั้งใจทำไปจนสำเร็จ

3.1.6 ผู้บริหารจะรักผู้ใดก็รักโดยสุจริต มีใจหลอกล่อเสแสร้ง

3.1.7 ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมกับผู้ตั้งกับบัญชาเสมอกัน

3.1.8 ผู้บริหารควรจะทำกรสิ่งใดก็ยึดตามแบบธรรมเนียมโบราณ

3.2 ด้านการบริหารงานวิชาการ

3.2.1 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้นำเสนอผลงานต่อสาธารณชน

3.2.2 ให้ผู้บริหารจัดการนิเทศภายในสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
แม่ฮ่องสอนเขต 1 ในขอบข่ายของลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ 4 ด้าน คือ บริหารงานบุคคล
ด้านงาน วิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณและด้านบริหารทั่วไป มีประเด็นที่น่าสนใจและควร
นำมาอภิปรายผลแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการบริหารงานบุคคล

ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
ที่สุด อันดับแรกได้แก่ ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว
ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่ส่งเสริมให้ขวัญและกำลังใจในการ
ปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้บริหารมีความเสียสละ ไม่เอาเปรียบผู้ร่วมงาน เป็นผู้ที่น่า
ศรัทธาและน่าเชื่อถือ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ เป็นไปตามกฎเกณฑ์

ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ผู้บริหารควรเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีโดยมีสาระสำคัญหลายประการ คือ ผู้บริหารต้องอุทิศตนในการปฏิบัติงาน มีความเมตตากรุณา รับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ เสียสละ และสอดคล้องกับ ดิน ปรัญชพทุทธิ (อ้างใน Stogdill, 2543:617-618) คือการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้นำที่ทำให้คนอื่นๆ กระทำการหรือสนองตอบต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของตนไปในทิศทางที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นผู้จูงใจประสานงานของการจัดระเบียบการปฏิบัติงานให้อีกทั้งตรงกับความเห็นของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544:11) ที่ว่าผู้นำเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันโดยสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรส่วนที่อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด ได้แก่ การมอบหมายงานไม่ตรงกับความสามารถ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่าถ้าผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถและความสามารถของตนเอง จะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น เกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งครูผู้สอนอาจเกิดความเครียดต่อแท้ คับข้องใจ เกิดทัศนคติต่อผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านอื่นๆ ตามมา เช่นการจัดการเรียนการสอน เกิดความขัดแย้งในโรงเรียน ซึ่งทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านบริหารงานวิชาการ

ผลวิจัยพบว่าความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละรายข้อแล้วพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1 ด้านบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับเห็นด้วยมากได้แก่ ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่วนที่เห็นด้วยมากที่สุดท้ายได้แก่ มีการจัดทำงานวิจัยและพัฒนาการศึกษาทุกระดับที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนคิดว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจของงานทั้งระบบ ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางานวิชาการจะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงผลงานทางวิชาการต่อสาธารณชน เพื่อพัฒนาให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพเป็นไปตามคำกล่าวของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ(2543:61-83) เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของเกณฑ์

มาตรฐานวิชาชีพมาตรฐานที่ 1 ซึ่งระบุว่า ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาหมายถึง คุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารมืออาชีพ คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ การเป็นผู้ริเริ่ม ผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมจัดการหรือกิจกรรม รวมทั้งการเป็นผู้เสนอผลงานและเผยแพร่ผลงานขององค์กร เพื่อให้สมาชิกยอมรับและเห็นคุณประโยชน์ของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาองค์กรตลอดจนการนำองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยส่วนรวมนอกจากนี้ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองและร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้คงไว้สืบไป ทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่ออย่างหลากหลาย ครูผู้สอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและนำความรู้ ทัศนคติของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก มีครูที่ปฏิบัติการสอนไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณที่จะมาสนับสนุนทางด้านวิชาการอย่างพอเพียง การที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นจะเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวไปได้ในระดับหนึ่ง

3. ด้านบริหารงานทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์เข้ากันได้กับทุกคน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่น่าเชื่อถือ มีนโยบายในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และอาคารสถานที่ มักหลีกเลี่ยงการประนีประนอมกับการแก้ปัญหาเรื้อรัง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี คือ มีธรรมาภิบาลมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นย่อมสร้างความเคารพนับถือให้ครูเกิดความรักนิยมนิยมชอบ เกิดความเชื่อถือศรัทธา และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนบุคคลในชุมชน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยดีเกิดความไว้วางใจและมีความเชื่อว่าผู้บริหารพร้อมที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของครูผู้สอน การที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันย่อมทำให้ชุมชนเกิดการยอมรับ ศรัทธา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเข้าร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา 2539 ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ

บริหารโรงเรียนโดยรวมครุดีเด่นสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งคือผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยมต่อผู้ร่วมงานและท้องถิ่นเป็นผู้สร้างสัมพันธ์ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของชุมชนจนเป็นที่ยอมรับเกิดความเชื่อถือศรัทธาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

4. ด้านบริหารงานการเงินและงบประมาณ

ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ด้านบริหารงานการเงินและงบประมาณ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละรายข้อแล้วพบว่าเห็นด้วยมากอันดับแรก ได้แก่ ระเบียบกฎหมายงานการเงินเป็นอย่างดี มีการบริหารงานโปร่งใส ครุภัณฑ์ที่เป็นปัจจุบัน บริหารงานด้านการเงิน งบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีความรู้ ระเบียบด้านงานพัสดุเป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเห็นว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณในโรงเรียนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ จะทำให้เกิดผลกระทบต่องานด้านอื่นๆ ตามมา เช่น การบริหารงานเกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัว เกิดความเสียหายต่อทางราชการเพราะงานการเงินและงบประมาณเป็นงานสนับสนุนให้งานอีกทั้งสามด้าน คืองานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการและงานบริหารทั่วไปเป็นไปอย่างราบรื่นเพราะงานทุกอย่างต้องใช้งบประมาณขับเคลื่อน โดยการอาศัยการบริหาร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารงบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและจัดหาแหล่งที่จะสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ เป็นต้น และผู้บริหารต้องมีความรู้ในเรื่องระเบียบทางด้านงานการเงินและงบประมาณเป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำครูผู้สอนที่รับผิดชอบทางด้านการเงินและงบประมาณ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบไปอบรมแสวงหาความรู้ในเรื่องการเงินและงบประมาณ เพื่อที่จะได้นำมาปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้ หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานการเงินอย่างไม่โปร่งใส จะทำให้เกิดความขัดแย้งในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งตรงกับมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและคุรุสภา มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีสาระสำคัญในตัวบ่งชี้ คือ ผู้บริหารต้องอุทิศตนในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเมตตากรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ อีกทั้งผู้บริหารต้องมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ซึ่งถ้าขาดสิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นสาเหตุของการทุจริตในองค์กรได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารควรให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน มีความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้ร่วมงาน เชื่อถือในความสามารถของทีมงานว่าจะประสบผลสำเร็จและกล้าเสี่ยงกล้าตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง

ด้านการบริหารงานวิชาการ ครูสายผู้สอนต้องการให้ ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ ในงานวิชาการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาใช้ในองค์กร มีภาวะผู้นำในเชิงอุดมคติที่มีความสามารถใช้อิทธิพลให้ผู้อื่นคล้อยตามและรับรู้ถึงวิสัยทัศน์ สำคัญในกรงานของตนรวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการอย่างหลากหลาย กระตุ้นและให้กำลังใจแก่ครูตลอดจนเป็นผู้แนะแนวทางหรือหาวิธีการใหม่ๆ ให้กับผู้ร่วมงาน

ด้านบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของบุคคลในองค์กร มีนโยบายการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน โดยร่วมกับครู ชุมชน ผู้เรียน กำหนดและปฏิบัติอย่างจริงจัง

ด้านการบริหารงานการเงินและงบประมาณ ผู้บริหารต้องรู้ระเบียบกฎหมายงานการเงินเป็นอย่างดี มีการบริหารงานพัสดุและทรัพย์สินเป็นปัจจุบัน เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชาเป็นที่พึงได้ทุกสถานการณ์ และบริหารงานการเงินและงบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นคนซื่อสัตย์ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขซึ่งอาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งได้ข้อมูลจากครูผู้สอนฝ่ายเดียว หากมีการศึกษาข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองด้วยจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาแบบเจาะลึกเฉพาะผู้บริหารอำเภอใดอำเภอหนึ่ง โดยใช้วิธีการศึกษาหา ข้อมูลหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาดูงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เราต้องการเก็บข้อมูล ซึ่งจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ในองค์กรได้